

Plan Uganda

Ikkuna maailmaamme

Olennainen osa Planin työtä on luoda lapsille ja nuorille tilaisuuksia keskustella yhdessä heidän elämäänsä vaikuttavista ongelmista ja tämän jälkeen varmistaa, että aikuiset kunnioittavat lasten näkemyksiä ja ottavat lapset mukaan yhteisön päätöksentekoon. Tämän yhdessä lasten kanssa tehdyn raportin tarkoitus on antaa yleiskuva siitä, millaisista ongelmista lapset keskustelevat ja kuinka he työskentelevät yhdessä.

Oikeus turvalliseen kasvuun

Hyvä kummi,

Terveisiä Ugandasta! Olemme joukko lapsia ja aikuisia Tororon alueelta ja haluamme kertoa teille toiminnastamme ja saamastamme tuesta lasten kaltoinkohtelun ehkäisemiseen tähtäävän hankkeen toteuttamisessa. Teemme kovasti töitä, jotta kaikki lapset saisivat kasvaa turvassa ja heidän oikeuksiaan kunnioitettaisiin.

Lasten kaltoinkohtelu alueellamme

Lasten kaltoinkohtelu on mitä tahansa, mikä vaikuttaa kielteisesti lasten fyysiseen tai henkiseen hyvinvointiin. Kaltoinkohtelu on lopetettava, sillä se voi aiheuttaa lapsille stressiä, vammoja ja joskus jopa johtaa lapsen kuolemaan. Lasten kaltoinkohtelu johtaa myös siihen, etteivät kaikki lapset saa mahdollisuutta edetä elämässään parhaiden kykyjensä mukaan.

”Menetämme intomme käydä koulua, kun näemme vanhempiemme tulevan kotiin joka päivä humalassa sanoen, ettei heillä ole varaa maksaa koulunkäyntiämme. Kaiken lisäksi he vielä sanovat, ettemme me kuitenkaan menesty elämässä”, sanoo 12-vuotias George.

Yleisimpiä lasten kaltoinkohtelun muotoja ovat häpäisy, seksuaalinen häirintä, pakkoavioliitot tai liian aikaiset avioliitot, lapsityövoiman käyttö, fyysinen ja henkinen kidutus sekä lasten laiminlyönti, erityisesti mikäli lapsella on jokin vamma. Seksuaalinen väkivalta on kaltoinkohtelun rankimpia muotoja ja vaikuttaa erityisesti tyttöihin, vaikka myös pojat ovat joutuneet seksuaalisen väkivallan uhreiksi.

Esimerkki alueellamme tapahtuneesta lapsen pahoinpitelystä on tapaus, jossa isä poltti tyttärensä jalkojen ihon hapolla. Syynä oli se, että tyttö oli ottanut 1 000 Ugandan shillinkiä (noin puoli dollaria) ostaakseen itselleen matematiikkasetin, jonka hän tarvitsi koulussa. Isä pidätettiin ja hän sai syytteen teostaan, ja tytär sai lääkärin hoitoa.

Jotkut vanhemmat pakottavat tyttärensä menemään naimisiin saadakseen lahjan, joka voi olla lehmä, vuohia, rahaa tai jopa sokeria, suolaa, parafiinia, saippuaa tai vaatteita. Lahja riippuu miehen perheen varallisuudesta. Naimisiinmeno aiheuttaa usein sen, että tyttö joutuu jättämään koulunkäyntinsä

Lisääme tietoa oikeuksistamme ja velvollisuksistamme.

kesken.

Lapset, joilla on jokin vamma, nähdään usein häpeällisinä ja heidät pidetään kotona tai jopa kodin takana olevassa pienessä majassa piilossa, jotta vieraat eivät näe heitä. Tämän seurauksena suurin osa näistä lapsista ei käy koulua tai vietä aikaa muiden lasten kanssa, mikä ei ole oikein.

”Me lapset teimme yhteistyötä alueemme aikuisten kanssa pohtiaksemme lasten kaltoinkohtelutapauksia ja tulimme siihen tulokseen, että suurin syy ongelmaan on alkoholismi. Isämme alkavat juoda aamulla ja iltaan mennessä he ovat todella humalassa. Tämän vuoksi tullessaan illalla kotiin he ovat vihamielisiä ja joskus jopa lyövät meitä tai loukkaavat äitejämme”, kertovat lapset.

Kuinka väkivalta vaikuttaa meihin?

Esimerkiksi seksuaalinen väkivalta voi johtaa vakaviin terveysongelmiin, kuten hiv/aidsiin tai sukupuolitauteihin. Lisäksi tytöt pakotetaan usein menemään varhain naimisiin, ja monet heistä kärsivät koulun keskeyttämisen ja liian varhain synnyttämisen aiheuttamista henkisistä haitoista.

Humalaisten vanhempien kanssa asuminen ja henkiset ongelmat johtavat siihen, että osa lapsista liittyi jengeihin tai päätyy asumaan kadulle. Jotkut lapset jopa ryhtyvät tekemään rikoksia ja varastavat tavaroita, joita heidän vanhempansa eivät voi ostaa heille.

”Me tytöt kärsimme eniten, sillä vanhempamme näkevät meidät omaisuutena. Osan meistä täytyy keskeyttää koulunkäyntinsä mennäkseen naimisiin, jotta appivanhempamme voivat antaa perheillemme lehmää, vuohia, rahaa tai vaatteita”, kertoo 15-vuotias Eunice.

Kaltoinkohteluun puuttuminen

Plan ja muut yhteistyökumppanimme ovat auttaneet meitä löytämään rohkeutta ilmoittaa lapsiin kohdistuneista pahoinpitelyistä kylien oikeusistuimiin. Lisäksi olemme oppineet myös, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia meillä lapsina on, sekä perustaneet paikallisia lastensuojelukomiteoita.

Komitean jäsenet ovat saaneet koulutusta lasten kaltoinkohtelutapausten käsittelystä. Plan on tehnyt yhteistyötä poliisin lastensuojeluyksikön sekä alueen oikeus- ja sosiaaliviranomaisten kanssa varmistaa, että kaikki lasten kaltoinkohtelutapaukset huomataan, ilmoitetaan ja käsitellään lasten parhaan edun mukaisesti.

Olemme saaneet tietoa siitä, kuinka voimme yrittää ehkäistä väkivaltaa esimerkiksi välttämällä illalla yksin kulkeamista ja vääränlaista seuraa. Keskitymme koulutukseemme ja kerromme muillekin paikallisille lapsille ja aikuisille, että meillä lapsillakin on oikeuksia! Usein paikalle saapuu paljon yleisöä kuuntelemaan, kun esitämme näytelmiä, laulamme ja lausumme runoja lastensuojeluun liittyvistä aiheista.

Alueemme johtajat keskustelevat vastuuttomasti käyttäytyvien vanhempien kanssa, ja mikäli vanhemmat eivät paranna tapojaan, he joutuvat suorittamaan yhdyskuntapalvelua tai menemään vankilaan. Planin tuella olemme myös osallistuneet turvallisen oppimisen kampanjaan, jonka tavoitteena on lopettaa kouluissa tapahtuva väkivalta, etenkin ruumiillinen rankaisu, seksuaalinen hyväksikäyttö ja kiusaaminen. Myös hallituksemme on laatinut lastensuojelutoimintatapoja, joihin kuuluu mm. lasten kaltoinkohtelijoiden rankaiseminen.

Nykyään aiempaa useammat vanhemmat lähettävät lap-

”Vanhempani laiminlöivät minua vammaani vuoksi, enkä saanut käydä koulua. Kuitenkin Planin ansiosta käyn nyt koulua. Olen ylpeä ja iloinen siitä, että olen kuin muutkin lapset”, sanoo 14-vuotias Scovia.

sensa kouluun ja hankkivat heille tarvittavat koulutarvikkeet. Vanhempamme ovat myös osallistuneet vanhempain- ja opettajainyhdistyksen kokouksiin, mikä kannustaa sekä oppilaita että opettajia työskentelemään ahkerasti.

Paikalliset viranomaiset ovat asettaneet lakeja, jotka määräävät mm. etteivät baarit ja muut alkoholia tarjoavat paikat saa olla avoinna aamulla. Lakien tavoitteena on ollut vähentää alkoholin aiheuttamia haittoja alueellamme, ja olemmekin huomanneet, että lasten pahoinpitelyt ovat sen myötä vähentyneet.

Me lapset jatkamme päättäväisesti oikeuksiemme toteutumisen vaatimista ja osallistumme aktiivisesti alueemme kehitykseen olemalla vastuullisia ja käymällä koulua ahkerasti.

Planin henkilökunta muokkasi ja viimeisteli tämän raportin.

USKO LAPSIIN

Plan Suomi Säätiö | Pasilanraito 5, 2. krs | 00240 Helsinki | Puh (09) 6869 800 | Faksi (09) 6869 8080 | plan.fi

